

134 - 260
233
ANTOLOGIE
SANSCRITĂ

FRAGMENTE DIN RIG-VEDA, MAHABHARATA,
RAMAJANA, POEZII LIRICE ȘI PROVERBII

TRADUSE, PRECEDATE DE
O PREFATĂ ȘI ADNOTATE

DE

GEORGE COȘBUC

BUCUREȘTI

EDITURA ~~LIBRĂRIEI LEON ALCALBY~~

19790.

19.780.

No. 37. Calea Victoriei, No. 37. I - D

1923.

Plănuștea Mihaili Lăcășanu

10. Mureș - Mădăraș

INSTITUTUL GRAFIC "ROMÂNĂ"
— STRADA 11 Iunie No. 66 — BUCUREȘTI —

045-11

Literatură sanscrită numim literatura poporului indic, care trăia pe la 2000—1500 înainte de Cristos pe platourile munților Himalala, pe partea despre mlază-zi. De pe aceste platouri poporul indic a emigrat spre Sud și a cuprins ținutul râului Ganges.

Religiunea acestui popor era pante'stă Zeul superior al Inzilor era Brama, care crease lumea fără nici un scop și fără voință. Brama născu lumea împlins de patimele sale s-xuale, deci întreg universul e născut inconștient ca și ori ce copil din dot părinți. De aici a urmat, că poporul indic era pesimist, privea lumea cu toate ale ei ca o părere, se plângea neconștient de greșita concepțiune a lumii. Toată poezia lor e pesimis'tă, toate faptele lor dovedesc lipsă de energie, credința în fatalitate, supunere oarbă la tot ce se întâmplă.)*

*) Asta e una dintre principalele cauze, că Englezi stăpânesc astăzi așa de ușor Indiile. Un milion de Englezi țin în frâu peste 200 de milioane de oameni!

Cea mai veche limbă a poporului Indic s'a păstrat în himnurile numite în deosebi Vedas. Acestea sunt cântece religioase. Limba lor e populară. Ele sunt create pe vremea nașterii poporului, pe vremea când el trăia pe sub Himalala. Cu timpul — în cursul veacurilor — limba indică s'a schimbat foarte mult; preoții însă și cărturarilor, au păstrat limba veche a Vedelor și au perfecționat-o. Astfel cărturarilor scriau într-o limbă nepricepută de popor, în limba sanscrit (adecă limba sfântă), iar poporul vorbea limba pacrit (limba naturală). Încă de pe la anul 800 înainte de Cristos, limba sanscrită deveni limba moartă, căci o vorbeau numai învățații între ei, cu toate acestea s'a scris înainte această limbă neconținut până la 1000 după Cristos — va se zică 1800 de ani — și chiar și azi preoții din India scriu într'această limbă.

Limba sanscrită e astăzi izvorul tuturor cercetărilor filologice, întru cât acestea privesc limba semănțele arlene. Ea e cea mai veche limbă cunoscută bine. Studiul ei a dat naștere filologiei comparate: până la descoperirea literaturii sanscrite nimeni nu bănuia că toate limbile Europei (afară de una două) sunt surori și pornesc dintr-o limbă comună). N'au pornit, adevărat, din limba sanscrită, ci dintr'altă limbă mai

veche — sanscrita e sora limbii latine, a limbii grecești, a limbii gotice vechi, a unei limbi vechi slavone din care s'a născut limbile slave, a limbii persiane vechi etc. Și nici nu e cea mai veche, dar e cea dintâi dintre câte ni s'a păstrat în scrisoare. Cele mai vechi urme de limba grecească le avem pe la 800 înainte de Cristos — de limba sanscrită însă de pe la 2000 înainte de Cristos.

Ca soră a limbilor europene, ea seamănă foarte mult cu ele, nu numai în vorbe, ci și în sistemele flexionării și în sintactica. Iată câteva vorbe — Dev înseamnă Zeu: latinește Deu-s, grecește Zev-s, Dev-pitar = Zeul-tată latinește, Deu-pitar, apoi Jupitar și Jupiter. Apa e apă, latinește aqua. Veda înseamnă cunoștință, vedere și pătrundere; vorba ved e în grecește oîd cunosc, în latinește vid (video = văd).

Literatura sanscrită s'a dezvoltat din literatura religioasă a Vedelor. Vedele sunt cartea sfântă a poporului indic, ele cuprind: 1. Explicările ceremoniilor religioase, tipicul sfintelor slujbe și învățături pentru popl. 2. Dogmele religunii. Acestea sunt scrise foarte întunecat și concis. 3. Cântări religioase, laudele zellor, proverbiile morale, învățături și pilde de tot felul. Ace-

stea formează partea poetică a Vedelor. Toate acestea sunt născute între anii 2000—1500 înainte de Cris. os. Mai târziu s'au adăugat la Vede și alte cărți: pravila țării, cartea datorilor și drepturile unui rege, constituția statului etc. Toate la un loc formează cartea sfântă; „Vedas“ împărțită în 4 părți după copriusul lor: R-g-Veda, cea mai veche dintre Vede, Sama-Veda, Atarva-veda și Iadjur-veda.

Poezia epică s'a dezvoltat la poporul indic foarte de timpuriu. Intocmai ca la Greci, se născuseră în popor rapsodii epice, cari trălau din gură în gură și din veac în veac și necontente erau amplificate cu tradiții nouă și perfecționate. Astfel se dezvoltară cu încetul cele două epopei naționale: Mahabharata și Ramajana. Într'aceste epopei sunt multe episoade cari pot forma ele de sine și epopei întregi, neatâr-nătoare. Se vede că amândouă epopelle cele mari sunt alcătuite din alte epopei mai mici pe cari le-au absorbit cu totul.

Se zice că Mahabharata ar fi făcut-o așa cum e, poetul Vyasa, adică acesta a adunat rapsodiile le-a dat o unitate de acțiune și le-a legat între ele, — intocmai cum se zice că un Homer a adunat rapsodiile populare și din ele a făcut Illada și Odissea. Mahabharata adică Maha-Bharat (Bharat cel mare. Bharat însemnează și

purtător de războaie) descrie luptele pe cari le-au purtat pentru tron doi frați, Pandu și Dhritarashtra, nepoții regelui Bharat.

Ramajana se zice că e făcută de Wal-miki. Ea descrie cuceririle și luptele eroului Rama (Ramajana Ajana însemnează expedițiune, cucerire).

Mahabharata e cu mult mai veche de cât Ramajana. Toată acțiunea ei se petrece pe platourile de sub munții Himalaei; acțiunea Ramajanei se petrece prin vălele Gangelui, adică descrie stări de lucruri dintr'a doua patrie a poporului indic. Tocmai cuceririle țării de la gurile Gangelui, formează subiectul Ramajanei.

Amândouă epopelle sunt scrise într'ace-lași fel de vers, numit sloacas. Acest vers e compus din 16 silabe, cu ritm tohaic și având censura tocmai la mijloc.

Ingrămădindu-se un episod peste altul într'aceste epopei, ele au ajuns de o lungime inspăimântătoare. Ramajana are 48,000 de versuri: prin urmare e de patru ori mai lungă de cât Illada lui Omer, iar Mahabharata are 44,000 de versuri, deci e lungă cât 44 de Aenelde și cât 38 de Illade: Textul ei umple 70 de volume obicnuite.

Episodurile frumoase au amândouă epo-

peile. Mai vestite însă sunt, din Ramajana; Savitri *) în care e descrisă credința unei femei și Nala și Damajante în care, de-a-șemeni e descrisă virtutea femeii.

Amândouă epocile cunt traduse în toate limbile mai culte ale Europei, în mai multe traduceri.

Allă lucrare epică importantă e Purana (Povești din bătrâni) și cuprinde 18 povești ale căror subiect e luat din Mahabharata. Fiecare poveste e tratată cu o eopoe de sine stătătoare. Purana are 1.600.000 de versuri! Se vede că poeții acestui popor nu aveau simțul artistic al lungimii permise unei epopeli, așa cum a avut-o poporul grecesc. Purana e plină de citate din cărți de teologie, și e mai mult o etică de cât o poezie.

Dintre poemele scrise mai târziu, pe vremea înfloririi literaturii sanscrite, sunt vrednice de luare aminte numai două: cântarea cântărilor, o idilă fără pereche în literaturi, și Vestitorul norilor a celui mai mare poet sanscrit, a lui Calidasa. Poema din urmă e, fără îndoială, una dintre cele mai frumoase poezii ale lumii.

Poezia lirică s'a dezvoltat, ca la toate

*) Tradus românește și publicat în broșură, de George Bogdan-Duică; Sibiu, Institut tipografic.

popoarele târziu de tot în urma poeziei eplce. Cel mai însemnat poet liric al literaturii canscrite e Calidasa — în veacul întâiu înainte de Cristos — care a statorit și formele și limba poeziei lirice. Cu deosebite frumoase sunt poeziile sale din ciclul „Ritunsahara“ (Povestea anotimpurilor), toate erotice. Vestită e poezia sa „Gatha-harpara“ (Ulciorul spart).

Alți poeți lirici de valoare sunt Amaru care a scris și epigrame, apoi Bartrihari și Jahadeva. Acest din urmă e poet idlic. Poezia sa „Gitago vinda“ în care se descrie iubirea Zeului Visnu (întrupat în păstorul Crishna) și a păstoritei Radha e cântarea cântărilor pentru poporul Indic, întocmai cum e Idila lui Solomon cu Sulamita, în bible. Poezia lirică sanscrită e de obicei erotică, și să distinge prin multă sensualitate și drăgălășie Desele, prea dese comparații strică foarte mult lirismului sanscrit: aproape de nesuferit sunt vecințele comparațiilor a femellor cu luna și cu floarea de nufăr. La Calidasa în „Povestea anotimpurilor“ luna e pomenită de 289 de ori! În Eminescu se găsesc multe locuri, cari îți amintesc pe Calidasa.

Poezia dramatică și-a luat avânt de odată cu poezia lirică. Calidasa e și cel dintâlu și cel mai puternic poet dramatic

al neamului indic. El a scris — sau cel puțin l se atribuie — vr'o 17 drame idilice. Numai de două se știe însă cu siguranță, că sunt ale lui: „Sacontala“ și „Vicrameurvasi.“ Cea dintâi descrie iubirea regelui Dușante și a fetei Sacontala. Drama aceasta e una dintre cele mai frumoase și mai reușite idile ale veacurilor. Când a fost tradusă întâi în limbile europene, toată lumea a rămas uimită de frumusețea acestei drame, iar poetul cel mai mare al Germanilor, Goethe, a scris o epigramă în care susținea că el nu crede să existe pe lume o scriere mai plină de poezie decât Sacontala.*) Alt poet dramatic vestit este regele Sudraca, în veasul al doilea după Cristos. Cel mai productiv și mai perfect ca artă e însă Bavabhuti (cam la 800 după Cristos) care se apropie de poeții moderni, căci pune mare preț pe caractere. Pe lângă acestia, se mai cunosc alți o mulțime de dramaturgi, mai mult ori mai puțin vrednici de amintire.

Literatura didactică e foarte bogată. Vestită e colecția de fabule. „Pontșatan-

*) Sacontala e tradusă românește de mine, liber și în versuri moderne. E publicată în „Convorbiri literare“ Anul 1891 și un volum, la editura librăriei Sfet-a.

tra" (cinci cărți de fabule) și colecția de povești morale, de fabule și de proverbe „Hitopadesa“.

Povestea, novela și romanul, s'au dezvoltat repede și cu prisos. Pân'acum se cunosc 28 de colecții cu peste 800 de romane. Cea mai interesantă colecție e „Catha-sarit-sāgara (oceanul râurilor povestitoare), care a dat material Arabilor și Persanilor. „O mie și una de nopți“ ale Arabilor sunt o prelucrare a poveștilor din numita colecție.

Literatura științifică e și ea foarte bogată. Cook, englezul, care e descoperitorul literaturii sanscrite (la sfârșitul veacului trecut) a adus din India în Anglia, o corabie plină de cărți indice, și între aceste 27 de manuale de gramatică, mai multe studii filologice, câteva dicționare, și mai multe sute de volume cari tratau despre medicină și astronomie.

HIMNURI DIN RIG-VEDA

I SOARELE

Acest cântec nou și plin
De mărire, ție soare,
Inimă luminătoare,
Umilit eu ți-l închin.

Tu-mi ascultă 'ndurător
Rugămintea mea, și cată
Spre-a mea inimă 'ntristată
Cum spre o soție cată
Soțul ei cel iubitor.

Tu, ce toate le privești,
Tu ne fii stăpânul, soare—
Inimă luminătoare,
Cel mai mare zeu tu ești.

Eu mă voi gândi mereu
La divina ta lumină,
Oa, pătruns de cea divină,
Pentru veci d'a ta lumină
Plin să fie gândul meu.

Că noi hrană căutăm :
Numai tu ne-o poți da, soare,
Inimă luminătoare —
Pentru asta te rugăm.

Preoți bramani, în veac
Înțelepți în gânduri sfinte,
Ei adoră prin cuvinte
Soarele, prin cânturi sfinte
Și prin jertfele ce fac.

A U R O R A

Tu regină maiestooasă, prietina lui Dumnezeu,
Oa un râu d'argint se varsă luminosul păr
al tău
Peste drăgălașii umeri, când răsari însvă-
păiată,
Nobilă, cu ochi de zâmbet și cu mers ușor
de fată.
Și cum vii, o visătoare, rătăcind pe cer așa,
Tu perzi una câte una stelele din saiba ta.
Te-ai împodobit, frumoaso, cu tot cei frumos
sub soare,
Și zâmbești cu ochii umezi de mărire și
splendoare,
Arătând șireată pleptul dezvălit d'al tău ves-
rânt,
Și din cer aduci lumina și-admirarea pe pă-
mânt.
Nori 'n calea ta cu vuet speriați se 'nde-
partează,
Că tu 'i biruești, stăpâno, cu puterea ta vi-
tează.

Cât ești tu de bună, Doamnă! Tu, cea cu
 alaiu de stele.
 Faci cărările frumoase presărând argint pe
 ele,
 Pul vopsea de-argint — pe vârful munților
 întunecoși
 Și te legeni blândă 'n carul înjugat cu tauri
 roși.
 Tu te lupți prin întuneric cu 'ntunericul, și
 plină
 De puterea ta, lumina se renaște din lumină.

Tu prin munții cu prăpăstii 'ți-ai bătătorit
 poteci
 Și cu peptul alb de față luminând în cale treci.
 Iar dușmanii tăi se 'nchină și se umilesc în
 cale:
 Nu atât însă puterii, pe cât frumuseți tale,
 Când zăresc eșind din umbră ochii tăi ne-
 biruiți,
 Pieptul alb și fruntea albă și obrazii înfloriți

Te salut, frumoasă Doamnă, fiica cerului
 senin,
 Inima tu 'mi-o întărește, că din inimă mă
 'nchin,
 Ruga mea să-ți fie-aminte, că din suflet eu
 trimit'o,
 Și când te întorci în ceruri, tu să nu te uși,
 iubito !

El stă vecinic în văzduhuri luminând inde-
depărtarea.

Soarele plutește 'n aer, măsurând în cale zarea
Căci Varuna'-i Domnul lumii, soarele-'i mă-
sura lui —

Câte râuri sunt în lume, alte râuri să mai pui
Ca să curgă toate 'n mare, ele tot nu um-
plu marea.

Cine este cel ce poate într'un loc ceva să pue
Necurmat, fără să'l umple? Nu e om, și
nimeni nu e

Singur el, Varuna, poate! El se plimbă ful-
gerând

Și cu tunet umple cerul, plin de spalmă
despicând

Aerul; pe vânt și neguri el scoboară și se sue.

Doamne, dacă noi vr'odată ne-am induș-
mănit venicil,

Dac'am înșelat la jocuri, dacă n'am primit
străinil,

Iartă-ne! Tu bun și tare, noi sărmanii slabi
și răi!

Însă năzuința noastră e să fim iubiții tăi
Și iubirea noastră cată biruințele luminii!

IV.

P U T E R E A

Eternul zeu, întâiu născutul,
Podoaba zeilor și scutui
Interegii lumi, de toți temutul —
Voi, neamuri, este Indra.

Acel ce pune biruință
In cei războinici, și credință
In cei ce merg la pocăință —
Voi, neamuři este Indra.

Acel ce-a 'ntemeiat pământul
Și-a 'ntins văzduhul și-a pus vântul
Să poarte nori, d'apururi sfântul —
Voi, neamuri, este Indra.

Acel ce singur guvernează
Și după chipul său creiază
Și stelele 'n cărări le-așează —
Voi, neamuri, este Indra.

Acel, d'acărui putere
Ori ce tărie 'n haos pierce,
Și toate pier ca o părere —
Voi, neamuri, este Indra.

Ei în făpturi a pus mișcare
Și viață 'n tot ce nume are,
El, cel lipsit d'asămănare —
Cântați, cântați pe Indra.

MAXIME ȘI PROVERBII

I.

De țara unde no-i stăpân,
Să fugi, ori care-ți este casta.
Dar unde sunt stăpâni mai mulți,
Fugi mai ales de țara asta.

Nu sta în casa unde vezi
Că e stăpân numai nevasta —
Dar unde e nevasta rob,
Fugi mai ales de casa asta.

II.

De-ar fi o poezie ori cât de închiegată,
Toți criticii cu zgomot de dânsa năvălesc —
Și muștele întocmai poftărește pândesc
Să afle o rană mică p'un corp frumos de fată.

III.

Din gura unui prieten sunt glume, lucru bun,
Cuvintele pe cari străinii de le spun
Sunt pentru noi insulte, chiar spuse fără voe —
Acea ce e fumul la orice lemn comun,
Noi zicem că e miros, când lemnul e aloe.

IV.

„Lipitoare e femeea” zise un nebun odată.
O, sărmana lipitoare, cu ce i ea asemănată!
Numai sângele cel negru ți-l răpește lipitoare,
Dar femeea-ți ia puterea, mintea, banii și
onarea.

V

Cânele-a văzut o fată :
 „Carne!“-a zis bătându-și dinții ;
 Și-și priveau părinții fata :
 „Floare“-au zis plângând părinții
 Și-a văzut-o un călugăr :
 „Bestie“-a strigat ascetul.
 Și-un poet văzut-a fata :
 „Inger“ a șoptit poetul.

VI

Femeile sunt carne, cadavre, un secret —
 Așa gândește-un câine, un popă, un poet:

VII

Un poet crează numai. Poezia-i ca o fată.
 Numai criticul cunoaște toată golătatea ei
 Astfel și drăgălășia măritatelor femei
 O cunosc bărbații numai, dar părinți nici
 odată

VIII

Vezi! Ce-au adunat părinții
 Risipesc copiii lor —
 Limba 'nghite-așa ușor
 Toată munca ce-o fac dinții:

IX

Ce nu văd poeți 'n lume!
 Corbilor ce nu le place!
 Omul beat ce nu vorbește!
 Și femeea ce nu face!

X

În această țară toată lumea 'nșeală
 Cel străini prin vorbă prea națională.
 Prin purtarea bună păcătoșii slugi,
 Petele prin lacrimi, preoții prin rugi;
 Țară, cum e asta, șculpă-o, și fugi.

XI

Până la cinci ani copilul cu nuiava tu să-l
crești
Zece ani apoi cu vorba cât de rău să-l do-
jenești
Iar d'aici ca pe-un prietin cu blândețe-l stă-
pânești.

XII

Ușor conduci p'un om netot,
Dar mai ușor de cel cuminte,
Pe-un semidoct nici tu, Părinte,
Nici zeii cerului nu pot.

XIII

Sunt nenorocit sermanul!
De cei răi nu pot să scap —
Leului căzut în baltă
li sar broaștele pe cap.

XVII

Când ajunge omul în pericol mare,
 Ca să-și scape viața el dă tot ce are:
 În astfel de cazuri banii sunt dușmani.
 Dar, scăpat de moarte, el își schimbă fața,
 Și 'n primejdii nouă își aruncă viața
 Ca să facă bani.

XVIII

Dacă voești să fii cuminte,
 Cu un picior tu stăi pe loc,
 Cu celălalt mergi înainte.
 De cât să plângi că n'ai noroc
 Și c'ai greșit un pas, mai bine
 Cu amândouă stai pe loc.

XIX

Pe cel ce sub picior îți sapă
 Nu-l prinde prietin, cât trăești
 El ți-e dușman: să-ți amintești.
 Că apa-i apă

Iar apa 'ncet își schimbă locul —
 S'o faci ferbinte cât ai vrea,
 S'o clocotești. căci totuși ea
 Va stinge focul !

XX

Să te scoli de dimineață, să muncești cât
 ți-e puterea,
 Să te lupți voinic și nobil ; cu ai tăi să'mparți
 averea
 Și nevasta să ți-o aperi de obraznici ticăloși !
 Aste patru lucruri frate, să le 'nveți de la
 cocoși.

XXI

Când regele ascultă de medici, de miniștrii,
 De domnii profesori,
 Adio, sănătate ! Adio cuminție !
 Adio, voi comori !

XXII

Să dai bogatului un dar,
Unui viteaz să-i dai podoabe,
Eu nucilor să le dai roabe,
Supremele prostii îmi par!

XXIII

Când Dumnezeu te are drag,
Și te ia 'n paza milei sfinte,
Ca arme de-a lupta 'nainte
Nu ți dă nici pietre, nici ciomag —
Când Dumnezeu te are drag
Îți dă pricepere și minte.

XXIV

Cel ce 'și încuie bogăția
Și pe săraci nu-i dăruiește,
Nici pentru el nu cheltuește,
E o momâie ce păzește,
Pe seama altora câmpia.

Căruește-le, fii sincer, clevețește-le cum vrei,
 Fii slugarnic, blând ori silnic, cu temei, fără
 temei:

Ce și-au pus în cap odată, nu poți scoate
 din femei

XXVI

Acela ce și 'n fericire
 Nu-și pierde capul și-i cinstit,
 Cel ce rămâne umilit
 Când are-avere și mărire,
 Și-acel ce-și ține jurământul
 Și față cu dușmunii săi:
 Tu dă-mi tovarăși p'acești trei
 Și-ți biruesc cu ei pământul.

XXVII

Când e vorba să faci bine,
 Să ajuți pe cei ce mor,
 De nevol să-ți aperi țara

Și să-ți naști moștenitor —
 La aceste patru lucruri
 Cine-și ia locșitor ?

XXVIII

Din rest nu poate crește nimic întreg la loc—
 Dar, sunt, zic eu, trei lucruri, cari au acest
 nouoc :

Un rest de datorie, de boală și de foc.

XXIX

Cei ce privesc cu multă seamă
 La alții, cum privesc la sine ;
 Cei ce privesc ca la o mamă
 La ori și ce femei străine ;
 Cei ce privesc cu răs, ori teamă
 La bani, ca la un rău ce vine :
 Acestia toți cumiși se chiamă,
 Căci toți privesc precum e bine.

XXX

Un domnitor născut din neam de jos ;
 Un preot înțelept, al cărui tată
 A fost un idiot și-un caraghios ;

Și-un om sărac, care-a ajuns de-odată
 Să aibă bani și bunuri din prisos —
 Aceștia trei, ori cât de buni s'arată,
 Ei toate, câte sunt, le văd pe dos,

XXXI

Uiți o sumă de defecte
 Pentr'o singură virtute...
 Cei ce captivează iute
 Sunt naturi perfecte.

XXXII

Regele să să păzească
 De *dușmanii* (tradus : *femei*
 Că 's mai rele de cât ei).

Și de *hoși* să se păzească
 S'au tradus : *funcționari*,
 Că sunt cei mai răi tâlhari).

Regele să se păzească
 De *curteni* (tradus; *dulăl*,
 Că sunt câinii cei mai răi).

XXXIII

Eu sunt născut din neam de jos —
 Tu ești boer, dar ticălos!
 Ce crezi, că am să cad pe spate,
 Când văd frumoasele-ți palate?
 Eu văd păduchi d'atâtea ori
 Și 'n cele mai frumoase flori!

XXXIV

De oamenii zgârciți râde pământul
 Și rîde ladu 'n pumni de domni și regi.
 De cei ce fac pentru popoare legi
 Cum rîd în codri fiarele și vîntul!
 Și vermi rîd de cei cari își fac placul
 Și de femei cu poale lungi e vesel dracul.

XXXV

Foe. celor ce au ucis și fură !
Bogaților plumb cald în gură !
Pumnal, celor mândriți cu rangul !
Și cui își vinde țara, dați-ei ștreangul !

XXXVI

Când vezi pe drum câine, n'ai piatră —
lucru trist
Când al în mână piatră, e gol de câini tot
locul
Când ai și câini și pietre și-arunci, tu n'ai
norocul
Să-i poți lovi ! Iar dacă lovești ca bun artist,
Stăpânul lor te vede și-ți scutură cojocul
Cu-o soartă-așa perversă, să nu fi pesimist ?

XXXVII

Zgomot fac cei răi și josnici, nu cei nobili
bagă sama
Aurul nu poate face zgomotul ce-l face-arama.

XXXVIII.

Cerșetorul, ia spune-mi, mănânci carne
bucuros ?

— Când n'am vin, nu laud carnea ; mi se
pare de prisos.

Auzi tu ! Cum văd îți place vinul și când
nu 'ți e sete ?

— Ași ! îl beau' dar nu cu poftă, când n'am
muzică și fete,

— Fetele vreau cheltuială. Ai tu bani ? Ești
zdreanțe tot.

— Aflu eu ! Câștig cu jocul și mai fur de
unde pot.

— Ești tâlhar și joci și cubii ? Omul rău
în temniți pierе !

— Cum să-mi duc altfel viața, dacă n'am
nici o avere !

XXXIX.

Când m'ai clevetit, mă bucur și zâmbesc
de fericire.

Pentru că de tac, văd însu-mi că sunt drept
drept și bun bărbat —

De mă supăr însă, Doamne, cât de mult
 sunt vinovat
 Că eu te-am făcut cu voia-mi vinovat de
 clevetire!..

XL

Çei cu tuse nici-o dată să nu plece în sat
 să fure;
 Cei ce cad în somn isteric să nu meargă
 prin pădure;
 Cei bolnavi să nu vorbească, să le curgă
 vorba vale;
 Cei bogați să nu se certe pentru două-trei
 parale.

XLI

Să-mi spui tu, unde-i bine să fii mereu
 zelos?
 — La daruri, la știință, la leacuri cu folos.
 Și-a fi zelos tu spune-mi, la ce nu este
 bine?
 — La bun străin, la rele și la femei străine.

XLII

Stai cu regele tu bine
 Geniu ești, puținii ca tine.
 Dar ești urgisit de rege?
 Ești o vită, se 'nțelege.

XLIII

Cei proști, ca vita, te 'nțeleg
 Numai spui cuvântu 'ntreg:
 Dar te înțelegi cu cei cu minte
 Numai din ochi, fără cuvinte.

XLIV

Știi tu'n cine-i nebunia mai nebună? In acei
 Cari își pierd viața 'ntreagă alergând după
 femei!
 In acei cari se joacă cu vr'un șarpe 'n
 lan culcat
 Și'n acei ce cred. că'i cinste de-a fi slugi
 pe la palat.

XLV

Leul, cel c'un singur puiu,
Liber prin pustii petrece —
Dar măgarul are zece,
Și e vai de capul lui

XLVI

De sunt rău eu mă gândesc:
„Am vesminte am mâncare —
Să-și câștige cel ce n'are!“
Iată cel mai mișelesc
Fel de cugetare!

XLVII

Trei rele noi vedem:
Cei proști se tem de *moarte*, cei semi-
culți se tem
De *foame*, iar bărbatul cinstit și plin de
bine
Se teme de *rușine*.

XLVIII

Cea mai infamă fiară e prostu 'mbogățit,
Căci el se crede mare și vrednic în tot
chipul :

Vezi, soarele nu poate să ardă ca nisipul,
Deși nisipul este de soare încălzit.

XLIX

Mânia 'n oamenii cei buni
Se naște moartă, se topește:
În cei cuminți un ceas trăește
În semidocti trăește luni,
Trei ani în proștii cei de gloată,
Iar în mișei viața toată.

L

Cazi în foc, te-arunci în apă,
Bei venin — zeli te scapă,
Dacă zeli ți-au merit

Zile sub cerescul soare.
 Dar când timpul ți-a sosit,
 Tute-atingi d'un spic, de de-o floare,
 Și-ai murit.

LI

Ca să-mi îmblânzesc dușmanii
 Patru lucruri am. D'aceea
 Imi mai trebuiește unul,
 Ca să-mi îmblânzesc femeea.

LII

Vrei să faci un lucru mare ?
 Fă-te mic, stăi liniștit.
 Leul, ori cât e de tare,
 Când atacă elefantul
 Stă întâiu pitit.

LIII

Femeile și apa sunt lucru curios ;
 Au numai o-tendență : s'ajungă tot mai jos.

LIV

Are tot și 'n tot-d'a-una
 Omul care-i mulțumit:
 Pentru cel desculț pământul
 E cu piele-acoperit.

L.V

Dau zeii mult, mari daruri fac,
 Dar nu vin ca să-ți bage 'n sac.

LVI

Soarele răsare roșu, și tot roșu el apune:
 Omul bun în zile rele e tot bun, ca 'n
 zile bune.

LVII

Sunt oameni, cari de teamă că nu vor
 reuși,
 Nimic nu vreau să 'nceapă și stau în ne-
 lucrare—

Văzut-ați om vr'odată să fugă de mân-
care,
De teamă că mâncarea el n'o va mistui?

LVIII

Ori norii-și varsă ploaia în mare,
Ori dai bogatului mâncare:
Prostia tot un nume are.

P A C R I T

POPOPUL

La sine chiamă Indra pe-al norilor stă-
pâni —
Aceasta plin de tremur, cu mâinile-i aduse
Cruciș pe piept, ascultă. Și zice cu mânie
Puternicul părinte la oastea ta întreagă,
Și muntele Gandarvan acopere-l în noapte
Și lasă nori de ploae, ca'n veci să nu rămâe
Nici urmă d'acest munte, și numele acelor
Ce stau aici să piară în veci de pe pământ.

Salută blând pe Indra și pleacă furiosul,
Ajunge la locașuri puternicilor nori
Și chiamă oastea 'ntreagă și zice am po-
runcă
Să vărs potop de ploae pe muntele Gan-
darvan
Să piară toți păstori și muntele cu ei.

Și pleacă'n frunte Domnul, și grabnic după
dânsul
Oștirea lui se'nșiră. Aleargă norii negri
Puternici în mânia, sălbatici dau năvală
Și muntele-l acopăr și lasă nori de ploae
Și tunete; și apa creștea ca un ocean.
Și șapte zile într'una a tot plouat, și 'n
urmă
Când nu mai aveau apă în guri, stăpânul
veșnic
Cu nori după dânsul se întoarseră 'n
locaș —
Și iar ieșit-a soare și vesel fu pământul.

DIN MAHABHARATA

URVAȘI

Seara, când eșise 'n ceruri dând răcoare
dulce luna,
Fata cea cu mândre șolduri ese 'n cale
lui Adjune

Păru-i lung, făcut inele și cu f'ori împc-
dobit
Il juca pe ambii umeri. Ca o lună în ră-
sărit
Era fața ei rotundă. Strălucea frumoasa
floare
Prin drăgălășia multă a privirii zâmbi-
toare
Și prin gingașul ei umblet: parcă se în-
doia de vânt —
Și ca două roze albe sânurile fetei sunt,
Având muguri mici și roși — ea sălta în
ritm pe cale
Și mergea puțin plecată, că doar sânurile
sale
Prea erau povară multă pentru trupul ei
ușor
Brăul cu, podoabe-alese, o încingea ca un
fecior
Cu un braț voinic. Și 'ntocmai cum răsar
două coline

Pe un șes, răsar întocmai șoldurile fetei,
 Și rotunde par'că-s tronul lui Ananga —
 Un vesmânt ca de lumină, iar vesmântul
 Precât arăta frum'seșă cea pretins'a fi 'n-
 Ca un gând de dor, ca vântul primăverii
 A sosit zâmbind șireata la Ardjuna, la palat.
 Iar portarul i-a dat drumul, ca să intre.
 Fata ce era podoaba cerului, fermecă-
 A umplut prin întunec tot palatul de
 Frumuseșii ei, și-Ardjuna sta cucernic și
 Noaptea să primească 'n casă p'un străin!
 Pe copila cea din ceruri, înroșit-a fața-i
 De rușine, că o fată e 'n palat, mai ales
 Că era de tot frumoasă—zăpăcit ei îngână!
 „Te salut plecându-mi fruntea zână înain-
 Tu cea mai drăguță nimfă, spune-mi care
 ți-este dorul!

Robul tău se cheau' Ardjuna* — Și 'nve-
 lindu-și obrăjorul
 De rușine, ea plecată i-a spus tot, cum
 la palat

A chemat-o însu-și Indra, tunătorul și i-a
 dat
 O poruncă, să se lase pe pământ, ca să
 îmbete
 Pe Ardjuna. Și naivă, cea mai dragă din-
 tre fete,
 A sfârșit zicând: „De-aceea vin trimisă,
 vezi tu bine,
 Ca să-ți fiu mereu aproape, să faci ce
 voiești cu mine.
 O, tu cel fără păcate! Te-am văzut și-am
 fost d'atunci
 Biruită de puterea celui-fără-de-porunci,
 De Ananga. Și-acum iată: tatal tău o vrea
 aceasta
 Și-o voesc și eu: în mine tu să-ți recu-
 noști nevasta!”

Auzind Ardjuna, sfnâțul, a roșit d'un sin-
 gur gând—
 Și cu mâinile-amândouă el urechile-astu-
 pând.

A răspuns: „Dureri de moarte mi-au fă-
 cut a ta dorință,
 Tu cea plină de frum'sețe! Eu, cel plin
 de p^ocăință,
 Te privesc ca pe nevasta unui *Guru*, te
 privesc
 Ca pe Cunti, ca pe Sadjî a părintelui
 ceresc —
 Da, eu te stimez, de tine mă apropii cu
 sfiat^ă;
 Ca și mama mi-ești de sfântă, și nu 'ncepe
 indoială.
 Dacă m'am uitat la tine mai cu drag și
 mai ades
 Decât la ori-care alta, este lucru cu 'nțeleș,
 Și am să ți-l spui iubită! Am văzut că
 ești menită,
 Să ne fii renăscătoarea neamului, tu cea
 iubită!

Oh! strămoașa viței Poros este veselă 'n
 mormânt,
 Că tu-i vei renaște neamul! Tot așa de
 vesel sunt
 Și eu, o tu cea mai bună dintre zâne, tu
 femeea

Cea mai bună! Tu mi-ești sfântă cu un
 Guru, și d'aceea
 Te-am privit cu drag și-adesse, mă'mbătă
 surâsul tău,
 Asta e! Dar niciodată n'am avut vr'un
 cuget rău!

— „Toți suntem ai nemuririi, tu născutele
 din rege!
 Dintre cei născuți din Poros nu știu pen-
 tru ce-ai alege
 Ori pe unul ori pe altul — pentru ce-s
 aleasă eu?
 Cei din Poros, fiu ori tată, ori nepot, vor
 fi mereu
 Buni și tari, trăindu-și viața fără să pă-
 cătuiască.
 Nu mă mai privi ca rudă, nici ca virgină
 cerească,
 Nici ca o soție dată unui Guru! Nu fi rău,
 N'alungă pe cea rănită, suferind de dra-
 gul tău!”

— „Ah! ascultă adevărul, tu cea cu frum'
 sețe multă!
 Ascultați, voi, zei puternici, tu pământule,
 ascultă!

Ca pe Cunți, născătoarea, ca pe Madri
 te ador,
 Cu sfințenie ca pe Sadji: tu asemenea
 mi-ești lor.
 Vei renaște neamul nostru, pentru veci îl
 vei renaște,
 Și te vor cunoaște zeii, lumile te vor cu-
 noaște!
 Mergi! Cu umilință capul eu mi-l plec!
 Al tău mă știu:
 Dacă te stimez ca mamă, tu păstrează-mă
 ca fiu!"

Tremurând d'aceste vorbe, cu privirea
 'ntunecată,
 Amețit avându-și capul, poate de mâinie
 beată,
 Urvasi p'Ardjurna sfântul a 'nceput ai
 blestema:
 „Mă arunci să mor pe drumuri, beată de
 durerea ta!
 O s'ajungi, s'ajungi, Ardjuna, saltimbanc
 între popoare.
 Tu născutele din Cunti, despuiat d'a ta
 onoare,
 Sa ajungi de răs, momâia și batjocura de veci
 A femeilor, prin peșteri huiduit tu să petreci
 Părăsit d'a ta virtute, de puterea bărbă-
 tească:
 Lângă ea nici o femeie eunuc să nu pri-
 mească!

Astfel blestemă, ținându-și mâinile încru-
 cișat
 Peste cap, și-ale ei buze tremurau. Și l-a
 lăsat
 Pe Ardjuna, dus pe gânduri, și s'a 'ntors
 grăbit, acasă.
 Dar Ardjuna, și el grabnic, mândrul său
 palat și-l lasă
 Și se sue 'n locuința lui Citrăsena, spunând
 Prințului Gandharvic toate cum s'au pe-
 trecut pe rând,
 Cum venise noaptea 'n casă Urvasi, ce-a
 spus nebuna,
 Cum l-a blestemat în urmă. „Ce să fac?“
 a zis Ardjuna.
 Și-a răs prințul, și de grabă a plecat și-a
 spus apoi
 Toate vorbele lui Indra, dătătorului de ploi.
 Și zâmbind, cu vorbă dulce, regele din
 tron vorbește
 Lui Ardjuna, care vine și 'n genuuchi se
 umilește:

„Fericită este Cunti: lumile-o vor lauda!
 Biruiți sunt toți strămoșii prin statornicia ta!
 Nu te teme de blestemul Asparei! O să
 v'ajungă,

Veți trăi în peșteri negre, îmbrăcați în
 haină lungă
 Și 'n tot omul de pe cale veți afla câte-
 un dușman—
 Dar un singur an; Ardjuna. Da, și 'n ho-
 tărâțul an
 Vei fi saltimbanc de târguri, și neom, să
 nu te-asemeni
 Cu bărbații, dar în urmă vei fi om ca
 orice oameni!

Auzind aceste vorbe de la Indra. a plecat
 Vesel, fără nici-o grijă că-i d'o zână bles-
 temat,
 Și unit în preținie cu Citrăsena, cu sfântul,
 Panduidul în palatul cerului, uitând pă-
 mântul,
 A trăit în fericire, de toți zeii 'nconjurat.

TILOTAMA

I

Au vorbit pe rând toți zeii și s'au plâns
care de care,
Iar părintele luminii, ascultându-i cu mirare,
A clătit sub plete capul și o clipă s'a gândit.
Pe Visvacarman chemându-l, Creatorul i
a vorbit:
„Hotărât-am să pierd astăzi pe cei doi!
Să-mi faci o fată.
Cum vei ști tu mai cu farmec —“.

Și, după porunca dată,
Inchinându-se lui Brama, meșterul plăz-
muitor
A cules din mintea-i multă chipul cel mai
avător
De frum'seși, făcând o fată: tot ce'n lu-
mile tus-trele
E frumos și'n stat și'n umblet, adunând
din toate cele,
Ici a pus puțin și colo tot așa 'n făptura
ei —
Quintezența frumuseții dată 'n tot unei
femei.

Acest chip, cu multă trudă a găudrii plăs-
 mult,
 Neasemănat de mândru și cu greu de
 'nchipuit
 Sta 'n desăvârșirea formei, zeilor sublimi
 în față.
 Și-a zâmbit cu mulțumire dătătorul-de-viață,
 Și-au înmărmurit sublimii și-o priveau pier-
 duți așa,
 Căci din talpe până 'n creștet, nici un punct
 nu exista.
 Unde ochii admirării nu erau siliți să stee,
 Ca 'ndelung să poată soarbe formelei. Nici
 o femeie
 N'a avut drăgălășia Tilotamei; pe deplin
 Era Sri. Și 'mbătătoarea minților, un vis
 senin,
 Ca o ducere 'n ispită, era toată Tilotama.
 Stete fără de suflare, ca de piatră, însuși
 Brama,
 Și cu ochii mari, selbatici și de foc, sub-
 limii zei
 Tresăreau de voluptatea netedulul corp al ei..

Și-a zis Brama: „Du-te. dragă, uriașilor în
 cale!

Du-te, fericito, grabnic și prin zâmbetele tale
 Tu deșteaptă și aprinde patimele în uriași
 Să-i înebuești, frumoas-o, până când de
 pătimași

Se vor dușmani! — „Voi merge!„ Și 'ntor-
 cându-se la dreapta
 Arătând astfel respectul și cu vorba și cu
 fapta,
 Tilotama ocolește tot consiliul adunat.
 Indra era 'ntors cu fața către Ost, cum sta
 la sfat
 Totdeuna; Mahadeva către Sud avea pri-
 virea;
 Zeii mici spre Nord, iar Ridișii spre Apus.
 In ocolirea
 Tilotamei, Mahadeva, doritor cum era el
 De frum'seșile femeii, n'o lăsa din ochi de fel:
 Când ea se 'ntoarce către Nord, îndata-
 mare
 Către Nord un cap ia zeul, și, ajunsă 'n
 Răsărit,
 Alt cap cătr'această parte Zeului i-a răsărit.
 Indra, regele, își naste — de cât Siva
 mai cuminte —
 Mii de ochi, pe amândouă părțile și di-
 nainte
 Și 'ndărăt, toți mari și roșii plini de la-
 come schintei,
 Astfel urmărind cu poftă pe copilă 'n cer-
 cul ei.
 D'atunci Mahadeva are patru capete, și are
 Mii de ochi stăpânul Indra. Zeii mici din
 adunare
 Urmăreau, cu ochii lângezi de dorință, fata
 'n mers,

Și toți Ridșii și stăpânii liberului univers
 Întorceau cuprinși de farmec fețele admira-
 toare
 După fata, cum se 'ntoarceși lianul după soare.

II.

Tilotama, scoborâtă, a 'mplinit porunca ei —
 Plini de cântec și de jocuri, uriașii, cu femei,
 Se 'ntorceau urlând de veseli în orgiile
 barbare,
 Și-ajungând lângă pădure au întins o masă
 mare.

Tilotama, îmbrăcată într'un străveziu vest-
 mânt
 Cu frumoasele ei plete rătăcite, negre 'n vânt,
 Leneșă venea pe luncă, veselă dar liniștită,
 Și frumoasă, zâmbitoare, ca o ducere 'n
 ispită...

Culegea, venind pe cale, flori și 'n poală
 le puneă.

Uriașii, cu ochi roși, morți de vin privesc
 la ea

Și sălbatici se ridică amândoi și iuți d'odată
 Pleacă lacomi de iubire, fug turbați, sosesc
 la fată —

Sund își plimbă grabnic mâna peste piep-
 tul ei rotund,

Peste i ijloc vrea s'o prindă și s'o stângă
 Upasund,

Ea zâmbește, când pe unul când pe altul
 desmierdându-l:
 Vinul le-amețește ochii, pofta le orbește
 gândul,
 Și rivali ai dezmierdării, ei ridică pumnii lor
 Lasă fata și d'o parte se privesc fulgerător:
 „Upasnund, *mie* nevastă, zi numai cum-
 nată *tle!*“
 Sund s'aruncă furtunatic, arde vânat de
 mânie:
 „Ba nevasta *mea!*“ Și negri amândoi, în-
 viforați,
 Tăbărăsc unul pe altul! Și-acum uită că
 sunt frați,
 Că sunt pierteni, și cu pumnii se izbesc să
 se răstoarne.
 Brațul ei și-l zmulg din umăr, sfâșie cu
 dinții carne:
 „Eu întâiu!“ — „Ba eu!“ Și 'n urmă, bnz-
 duganele ei prind,
 Se izbesc d'odată 'n piepturi și d'odată
 lungi se 'ntind
 Pe pământul ud de sânge. Au căzut iără
 suflare,
 Ca doi sori ce cad din cercuri sgomotând
 cu vuet mare.

B H I M A

Bhima când văzu ca vine urlașul furios,
Cu privirea zâmbitoare s'a sculat încet de jos:

— „Vii, să-mi turbrri noaptea somnul? Ce
voiești? la seama bine!
Tu scârbosule, ai grijă, că stai plept la
piept cu mine —
Dă năvălă, ce? Ucide, dacă te cunoști
voinic,
P'un barbat, nu p'o femeie! N'a făcut doar'
rău nimic
Fata asta, nu, ci Zeii au făcut un rău,
păgâne,
C'au lăsat-o să se nască fiind soră unui
câne!
Nu e proprie iubir-a celor cari se 'ndrăgesc,
Nu, Ananga e de vină, că săgețile-i lovesc
Totdeauna până 'n suflet! Înțelegi tu ce-i
iubirea?
Iată, soră-ta Hidimba, tu, spurcatule cu firea,
M'a văzut frumos și tânăr, și e veștedă
de-amor:

Mă iubește 'nfricoșata! Tu, rușinea tuturor
Ucigașilor! Hidimba nu e 'ntru nimic de vină!
Vrei tu să ucizi o fata? Pentru ce? De
ești jivină,

Prinde-mă de piept și nalță brațul tău
asupra mea —

Hai, năprasnicule! iute! Sânge astăzi nu
vei bea,

Am să te trimit la lama: capul tău în astă
seară,

Ți-l voi despărți de munte, și-l voi arunca
afară,

Sfârâmat, ca de piciorul elefantului! S'o
știi!

Și din corpul tău mânca-vor corbii lacomi,
și vei fi

Hrană șoimilor sălbatici și șacalilor, tu câne!
Pe toți uriașii voștri eu am să-i stârpesc
de mâne,

Ca să luminez pădurea, să va scurm de
prin locaș,

Proclești mâncători de oameni! O, de-ai fi
mai uriaș,

De trei ori, tu nu-mi scapi astăzi. Tu, ase-
meni unui munte,

Vei cădea — ce te ții tare, că ești de trei
palme 'n frunte?

Cum p'un elefant îl prinde leul și-l do-
boară jos

Te voi doborâ cu pumnul, tu nemernic
păcătos" —

— „Omule! Cine te pune să-mi aperi pe
Hidimba?
Nu știu cum întorci săgeata: văd că 'ntorci
băbește limba,
Dacă ești așa de faptă, precum ești la vorbă,
hai,
Dă 'nainte! Stai și numeri ce virtuți fru-
moase ai
Și te crezi voinic, de nimeni nebătuț dar
mie-mi pare
Că te învăț eu astăzi minte, să cunoști pe
cel mai tare
Dintre noi!... piticii zștia pot să-și doarmă
somnul lor —
Tu, nevrednice, pe tine vreau întâi să te
omor,
Babă! Și-ți voi soarbe vesel sângele, și-apoi
voi face
Și piticilor de colea tot așa! Mă crezi? Și-ți
place?*

Și zicând așa, s'aruncă ridicându-și mânios
Pumnii peste cap — dar Bhima se ferște,
și din jos
Prinde brațele robuste și le strânge cu putere
— Bhima cu dispreț zâmbește, Hidimb urlă
de durere

Și 'nspăimântătorul Bhima, hârțuind pe uriași,
Il isbește fără milă îndărăt, treizeci de pași,
Ca p'un cerb mai tânăr leul. Și-acum Bhima
năvălește
Până nu-i revine 'n fire uriașul, și 'ntre
clește
li cuprinde pieptul zdravăn. Hidimb geme,
dar stă drept
— „Nici un zgomot!“ strigă Bhima, „că-mi
dorm frații și-i deștept!“
Și-amândoi, târâși sălbatec unul d'altul, es
afară;
Incleștați se mișcă 'n roată, un vârtej de
vânt de vară,
Arbori rup și rup pământul, prăvălind în
vale stânci.
Duc cu ei stufișuri zmulse, zgomotos ei cad
pe brânci,
Și se 'nalță iar mișcându-și carnea de sub
haina ruptă
Și se zvârcolesc turbații ca doi elefanți în
luptă.
Deșteptați d'atâta zgomot, principi 'n picioare
sar —
Și d'alături sta Hidimba. Leii văilor ei par.
Și, văzând pe mândra fată, stau fără de su-
flet leii,
Căci nu pot să-și dea seama de frum'sețile
femeii.

Cunti, vecinic fericită, o privește lung și-a-
 Zice: Cine ești tu? Spune de-unde vii? Ce
 Ești eița vr'unui codru? Ești o nimfă?
 Și-i răspunde
 Cea de farmec dulce plină, nici un adevăr
 n'ascunde,
 Și le-arată cum se luptă cei puternici în-
 zadar.
 Nici n'a isprăvit ea vorba și ca fulgerele sar
 Principii cu arma 'n gură: Iudhitsira 'n zbor
 ca vântul,
 Ardjun după el, puternic de-afunda sub el
 pamântul,
 Și Naculas și vânjosul Sahadev — pe sub
 stejari
 Văd pe Hidimb și pe Bhima amândoi și iuți
 și tari
 Cum se prind unul pe altul, cum se 'nceaștă
 'n repejune
 Pulberea ca fumul negru, peste luptători se
 pune
 Ingropându-i; dar din norul pulberii răsar
 curând
 Ca doi munți cari se mișcă. Și spre danși
 alergând
 Ardjun strigă: „Frate Bhima! Stăi cu sullet
 o clipită

Până viu și eu! Mi-e arma precum știi tu
obosită.

Dar și 'n oboseala morții cei viteji mai pot
lovi — "

Și de glasul lui puternic jalnic codrul clocoti.
„Sahadev, pe lângă mine! Naculas, tu stăi
cu mama!

Pe din dos tu, Iudhishira! Să-l trimitem azi
la Jama!"

„Nu v'apropiați!" răcnește Bhima „stați pe
loc privind!

Sunt d'ajuns eu unul singur! Lasă-mi-l acum
să-l prind

Cum știi eu—așa! Din mână nu mai scapi
cu zile, căne

Ardjun s'a oprit. „Știi frate că plecăm din
codru mâne,

Trebue! Și lupta asta până când va mai
ține?

Când să te-odihnești, tu Bhima? Pentru
ce-am întârzia

Moartea proclotului ăsta? Și tu știi că'n
fapt de seară

Sînt puternici uriașii și vicleni din cale-
afară —

Lasă-mă măcar odată să-l ating pe placul
meu!"

Și răspuns nu-i dete Bhima. Și-acum leul
și mai leu,

Adunând putere nouă dintr'a fraților venire
Prinde pe Hidimb și-l strânge până l-a fă-
cut subțire

Și nerăbdător Arjuna iară-și zice: „Dă odată
Și izbește-mi'l să-i crape inima lui cea spr-
cată,

Ori mă lasă să-i fac capăt eu mai bine, că
eu sunt

Odihnit!“ Și iată, Bhima, vânător la acest
cuvânt,

A scrâșnit, și dresă în aer ridicându-și sus
povara

O izbește, ca pe mielul cel de jertfă, pri-
măvara.

Și puternic, ca și vântul care 'n ziua cea
d'apoi

Va clăti temelul lumii și va face munții moi,
Bhima negru de mânie p'uriaș îl învârtește
Și d'o sută de ori grabnic îl ridică și-l iz-
bește.

Amorțit de trăsnet, urlă uriașul sugrumat:
Ca d'un sunet de chimvală sună codrul
răsculat;

Apoi Bhima ia cadavrul și cu mâna-l rupe
'n două,

Mulțumindu-și astfel frații ou o biruință nouă.

MOARTEA PANDUIZILOR

Sus pe muntele Hivavan merg bărbații cei
cucernici,
Cei nebiruiți de nimeni, nesupuși nici într'un
chip —
Ajungând pe munte, dâșșii văd o mare de
nisip
Un pustiu, și vârful Meru, cralul munților
puternici

Draupadi mergând alături cu bărbații călători
Cufundată 'n gânduri sfinte, a căzut de o-
dată moartă
Bhima plinul de putere, a 'ntrebat: „Ce vină
poartă
Fiica regelu', o spune-mi, tu acel care omori
Pe dușmani numai cu pumnul ! Iudhișira, să
ne spui
Pentru ce-a murit femeea?“
Și privind în ochii lui

Ii răspunse Panduidul ; „Draupadi în totdeauna
 A iubit mai mult și 'n toate părțile numai
 p.-Ardjuna.
 Pentru-această nedreptate seceră ce-a se-
 mănat“.
 Astfel zice cele mai nobil dintre fiili lui Barat
 Fără ca să mai privească la femeie, trece'n
 cale

Panduidul cel mai vrednic și la vorbă și la
 port —
 Și mergând așa, de-odată Sahadevas cade
 mort
 Și dutoș privindul Bhima. zice regelui cu
 jale :
 „Pentru ce-a murit și-aceasta? Mândru n'a
 fost el nici când
 A fost bun, supus în toate și-a murit așa
 curând!“

Și-i răspunse Iudhitșira: „Sahadev viteazul
 moare
 Pentru-că 'n viața toată numai lupte-a plănuit
 Gândul i-a fost totdeauna cum să prade și
 s'omoare
 Dar ca noi la lucruri sfinte nici odată n'a
 gândit“.

A tăcut în plânset Bhima, și-apoi iară să
privească

La cel mort, plecă pe cale. Neputând să-și
stăpânească

Fierea cea de griji slăbită, și de multe lupte
frânt

Naculas atunci, *Frumosul*, mort s'așterne
pe pământ

De durere urlă Bhima; „Iudhișira! Cel mai
tare

Dintre buni, frumos ca nimeni pe pământ,
acesta care

A ținut credința Vedei și tot cerul l'a pătruns
Pentru ce a murit și acesta?

Și-atunci regele-a răspuns

„A căzut! El plin de fapte și virtuți, el cel
cuminte

Și-a zis însuși: Nu e nimeni mai frumos decât
sunt eu,

Nici mai bun, și nici mai tare, nici cu virtuți
de leu,

Cine să-mi ridice arma? Cine-mi poate sta 'n
naintea?—

Și pieirea lui e asta: a fost mândru. Să-l lăsăm!
De e ne'mpăcată soarta, noi cu plânsul n'o

'mpăcăm!

Și-au mers regii mai departe. Dar sdrobit de-a
sa durere

Morți în jur văzându-și frații, a căzut fără
putere

Panduitul cel mai nobil, a rămas Arjuna mort.
Bhima 'ngălbenit de milă și rupând al hainei
tort

A răcnit: „Ah, iată piere și Ardjun, nebiruitul!
Fala cerului! Tu Indra, iată și-a murit iubitul!
De ce-l lași? El nici-odată n'a mințit! Părtașul
tău

N'a mințit ori cât nevoia l'ar fi strâmtorat
de rău

Ce-a făcut el ca să moară?”

Iudhișira i-a răspuns:
„Cel mai înțelept din lume el a fost! Dar
nu-i de-ajuns!

El a zis o-dată 'n luptă: Fraților, vă jur pe zei,
Până mâne oastea toată va peri de pumnii mei—
Oastea n'a perit, dușmunii au rămas întregi,
dar piere

„zi Ardjun laudărosul, mândru cel fără putere
El desprețuia bătrânii și pe cei buni din
popor:

Vezi, și asta nu se cade nici unui stăpânitor.
Cine vrea să fie rege, trebuie să fie soare,
Buni și răi să încălzească—n'a făcut, de-aceea
moare!”

Și-au plecat ei doi pe gânduri. Și 'ntrun loc
gemând mereu

Inspăimântătorul Bhima cade, și murind în-
treabă:

„Pentru ce-i puterea 'n oameni, Iudhitșir, așa
de slabă?

Cine te-a iubit pe tine mai cu patimă? Nu eu?
Pentru ce mă cere lama? Spune, dacă știi,
o spune?”

Și o răspunde Baratidul: „Pentru faptele
nebune

Ce le-ai făptuit în Bhima! Tu făceai de capul
tău

Volnicii, și pentr'un rege asta-i cel mai
mare rău”.

Și-a plecat Iudhitșir singur, fără frații luptători
Însoțit de scumpu-i câne, cel numit de multe
ori.

DIN RAMAJANA

R A M A

Neamul Isvacu-'l născuse; lumile-i dau nume
Rama.
E stăpânitor pe sine, om ce nu cunoaște
teama,
Nalt, puternic, plin de fapte, par'că-i soare
răsărit,
Vecinic biruind dușmanii, înțelept și fericit.
Cu fălci țapene, cu oase tari ca fierul, cu
braț tare
Și cu pieptul lat și zdravăn, dătător de 'n-
fiorare.
Brațele-i voinice-atârnă până de genuchi
mal jos,
Sus își ține capul nobil; e cu minte, virtuos
Și e plin de demnitate, totul plin de vrednicie'
E nepăsător, și are ochii mari, culoarea vie.
E clătinător la umbrel, e volnic, întreg la
stat,

Bun, de ți-e mai mare dragul, că cunoști așa
bărbat.

Și noroc el are 'n toate, și cunoaște legea
bine

Și iubește adevărul, și-i neiubitor de sine.

Știe să-și aleagă arma, și'n mânie e tot treaz;

Gânditor adânc de lucruri, și cu patimi de
viteaz.

Om curat și blând de suflet; știe multe, multe
poate

Și e scutul și-apărarea lumilor acestor toate.

E'ntemeetor de lege și susținător al ei,

Și cunoaște Veda 'ndreagă. Nu e lacom de
femei

Și vorbește ca un tată, de stau lumile s'as-
culte,

Iar meșteșugari istețe la război ei știe multe.

E'nvățat, cunoaște bine toate cele ce s'au
scris.

Tâlcuește ori ce carte și pricepe ori ce-ai zis;

E iubit de toată lumea, e blajin volos din fire

Și vorbește totdeauna limpede făr'ocolire.

Nici minciună 'n el nu este, nici nu poartă
desfăimări—

Și te pierzi în bunătate-i ca și râurile 'n mări.

El e, culme de virtute, darnic ca un nor de
ploaie,

Și ca munții Himalaia de statornic în răsboae,

Ca un trăsnet în mânie, mai grozav de cât
furtuna

Care zgudue pământul, dar frumos și bun
ca luna,
Și mai drept în toate cele decât Mahadeva
sfântul,
Și e răbdător ca piatra, și e pacinic ca pământul.

DASARATAS

Tu erai nemăritată, eu eram copil p'atunci—
Incepuse toamna, dragă. Soarele grăbit pe
lunci
Și pe dealuri, tot mai grabnic scobora mereu
spre țara
Celor morții, la Jama'n brațe. Cât d'aprinsă
vine vara
Topind florile, iar toamna cât de dulce-i pe
pământ!
Florile-și înalță capul, arborii șoptesc în vânt
Și prin râu se joacă peștii, și pe mal fla-
mingii saltă
Și, cu aripile ude, prin întinderea cea 'naltă
A văzduhului, aleargă păsările ciripind:—
Iar pe munte, ca o mare șiruri negre se întind
De păuni, pe care-i face scipitori de tot ca
luna
Ploaea care multă cade, și tot cade, cade
'ntruna.
Din afundături de munte, zgomotoase, meri
de ploi
Curg isvoarele grăbite, galbene de praf și foi.

Și ca șerpii se 'ncovoiaie după stânci cu
frunte lată.

Era toamnă. Eu pe malul râului eșind odată
Ca să'ncerc să dau la țintă, rătăceam p'un
loc umblat.

Așteptam să-mi iasă 'n cale elefantul insetat.
Taurul selbatic, care vine noaptea să s'adape—
Și era tăcere-adâncă pe pământ, pe munți,
pe ape.

În tufiș atunci d'odată, auzii sunând ce-vă,
Nu puteam să văd prin noapte ce fel d'ani-
mal era,

Dar mi s'a părut, că sună ca urciorul când
se împle.

E un elefant! Iau arcul — de știam ce-o să
se 'ntâmple!

Trag săgeata sclipitoare, ca un șarpe, ochii
mei

Cată țintă după sunet, și săgeata 'n zborul ei
Vâjâe, se duce, piere, n'aveam teamă că
greșește,

Ah, și n'a greșit!—

D'odată tot tufișul clocotește
D'un lung vaet și de plânsset, și-am rămas
încrămenit.

„Cine-i cel ce azi ucide p'un biet om ne-
norocit?

Am venit să-mi umplu vasul dintr'această
 apă sfântă—
 Pentru-a cui săgeată oare am fost eu ser-
 manul țintă?
 Ah, cum arde, mor! În codrii am trăit și eu
 flămând,
 Gol și slab de pocăință, calea Vedelor urmând,
 Cui am făcut rău vr'odată, cui pricinuesc
 durere?
 Cui îi folosește moartea unui om fără putere?
 Cine-i cel care ucide fără teamă de păcat?
 Ah, și nu mă plâng pe mine, că mor tânăr
 săgetat,
 Pe părinți îi plâng eu numai, că sânt orbi,
 slăbiții cu anii,
 Și bucata lor de pâine eu le-o câștigam!
 Sermanii!
 Cum vor mai trăi d'acuma, fără hrană? Eu
 murind,
 Vor muri și ei, în lipsuri și pe fiul lor jelind—
 Ah, și cât va plânge mama, biată oarbă și
 bătrână.
 Și era un gemet jalnic! Arcul mi-a căzut
 din mână
 Tremuram de multă spaimă și-amețit, șo-
 văitor,
 Am plecat acolo. Doamne, simt și-acum acel
 fior!
 Un băeat, frumos și tânăr, zăcea 'ntins pe
 iarba moale;

El cădea gemând în zgomot, cu 'ncercare să
 se scoale—
 Picura din rană sânge, și de sânge-i era pliin
 Tot obrazul, haina toată; și mușca 'n pă-
 mânt de chin;
 Și frumoasele plete ca mătasa rărfirată
 Erau umede pe apă din ulcior pe cap vărsată.

El m'a cunoscut. Cu ochii mari și jalnici m'a
 privit,
 Și turbat ca ferbințeala frigurilor m'a lovit
 Plânsetu-i: „O fiu de rege, ce rău ți-am fă-
 cut eu oare?
 Simți plăceri, tu Dasarâtas, ca să vezi un
 om ce moare?
 Ah! părinții mei m'așteaptă să duc apa, —
 lor mereu
 Li se va părea prin tindă c'aud pasul, glasul
 meu.
 Vai, și nu mă voi întoarce niciodată, ni-
 ciodată;
 In zadar e toată ruga pocăinții tale, tată!
 Tu te'nchini într'o odae, și eu mor rănit aci,
 Și tu nu știi! Dar poți oare să-mi ajuți chiar
 d'acai știi?
 Tu d'abia te miști bătrâne, cum s'ajuți când
 n'ai putere?
 Cum ajută elefantul altui elefant ce pierе?—
 Dar tu du-te, Dasarâtas, spune-le ce s'a 'n-
 tâmplat,

Mângăe pe biată mama;— ca să nu mori
blestemat

De durerea ei nebună, ca să nu mori, Da-
sarata,

Gol în noapte și furtună, blestemat fiind de tata.

Uite pe poteca asta poți s'ajungi mai încurând—

Și te rog să-mi scoți săgeata că o simt în
piept arzând,

Și mă mistue, mă rupe, ca un râu umflat
zăgazul!

Ce dureri erau acestea și cum suferea vi-
teazul!

Tremurând nu știam însu-mi, de visez ori
sunt deștept.

Ce era să fac! Săgeata, dacă i-o scoteam
din piept,

El ar fi murit — și bietul a 'nțeles de ce
mi-e teamă.

„Nu mă 'nfricoșează moartea, principe! Și
bag de seamă

Că de moartea mea tu tremuri“ zise el abia
mișcând

Buzele „dar nu te teme; ia-mi săgeata mai
curând

Nu te 'nfiora! Omorul unui preot, știi tu bine,
Este-o crimă răsplătită: tu pe el, iar noi pe

tine“.

Dar să nu te temi! Răsboinic este tatăl meu
iar mama

E din neamul unui Sudras, nu sunt preot al
lui Brama!

Și m'a mai rugat odată să-i scot fierul. Și
l-am scos,

Și-a murit privind la mine.

Râul s'aruncă spumos
Și vuia, ca plânsul jalnic dintr'un suflet care
moare.

Zăpăcit stam eu în noaptea tristă și-ame-
nițătoare

Pentru mine, vinovatul! Nu știam ce-i de
făcut —

Am luat în urmă vasul și cu apă !-am umplut
Și-am plecat încet spre casa bieților părinți.

În casă
Ei ședeau vorbind de flul care atât de mult
ii lasă

Așteptând, vorbeau de dânsul cu nespus de
mare drag

Auzindu-mi pași 'n curte, Muni a eșit în prag,
A 'ntins brațele slăbite: „Unde-ai stat atâta
vreme ?

Te-ai jucat la râu prin trestii? Biată mai-
că-ta se teme

Să nu cazi odată 'n apă... O! dar ea se
temea-așa!

Și se plânge biata 'ntr'una, tremurând de
grija ta.

Tu lumina casei noastre, tu ești sprijinul
vieții,

Tu ești singur mângâerea și-ajutorul bătrâ-
neții

Tată-tău și-a mamei tale, și ești bun, că ne
 lubești —
 Dar ce ai, de nu te-apropli? Doamne, ce-i
 de nu vorbești?“
 Și cu glasul stins aproape, gângăvind, în
 încordarea
 Gândurilor turbate căutând acum scăparea,
 Spus-am trista mea poveste, adevăr din fir
 în păr
 De m'am îngroizt eu insumi de-acest prea
 mult adevăr.

Auzind bătrânul Muni vorbele 'nfiorătoare
 A rămas trăsniț o clipă, nu se mai ținea 'n
 picioare,
 Și-am văzut argint curgându-i peste vește-
 dul obraz.

„Dacă n'ai fi tu născut unui domnitor viteaz,
 Ți-aș crăpa 'ntr'o mie capul, te-aș da că-
 nilor mâncare!

Insu-și Indra de pre tronul-i a căzut pentru-
 un omor—

Dar tu, fiule de rege, tu erai neștiutor,
 N'aveai gândul rău! D'aceia să trăești; și
 mergi cu bine,

Ca să nu apue neamul Raguizilor cu tine!“
 Și și-a pus în palme capul și-a plâns mult,
 și-a zis apoi

„Te rog, du-ne Dasaratas, du-ne să-l ve-
 dem și noi!“

Și i-am dus pe malul apei. Și-amândoi per-
 duți cu gândul
 Au căzut peste cadavrul fiului, înbrățișindu-l.
 Mamă-sa n'avea nici lacrimi, ca să-l plângă,
 n'avea glas
 Ca să-l plângă, n'avea gânduri limpezi ca
 ca să-l plângă,
 N'avea ochi să-și vadă fiul, n'avea brațe tari
 să-l strângă
 N'avea buze să sărute în d'ajuns pe mortul
 fiu.
 Iar bătrânul tată 'n plânset: „Ah, el minte;
 tu ești viu.
 Tu ești viu, odorul tatei! De ce nu vorbești
 cu mine?
 Ori ești supărat? Dar iartă, că eu te iubesc
 știi bine:
 Ori ridică-te și vin-o; Uite mamăta n'o vezi?
 Nu-i vorbești; nici ei? Copile. nu vrei să
 'mbrățișezi
 Nici pe mamă-ta? O, spune-i un cuvânt mă-
 car, răspunde-i;
 Că demult, de mult întreabă: Unde-i fiul
 mamei, unde-i?
 Ah! mai auzi-voi oare glasul tău, ca mai
 demult,
 Când citeai în nopți tăcute Vedele; mai am
 s'ascult
 În viața mea vre-odată rugă leilor, pe care
 O ziceai tu după mine, ca s'o'nveți? Cu ce
 răbdare

Te-am crescut, odorul tatei, și-acum tu te-ai
 dus pe veci!
 Nu ne părăsi, iubite! Nu pleca, de ce să
 pleci?
 Cine să-mi mai facă seara focul sfânt? Cine
 să-mi dea
 Vasul legii cu aghiasmă? Cine, cine-o să
 mai stea
 Lâng'altar, ca să-mi ajute jertfa Domnului
 s'o fac!
 Cine va veni să-mi șeadă pe genuchi, ca
 să-l împac
 Dup'o vorbă cu dojană? Cui îi va fi dor de
 mine,
 Milă cui d'a mea durere? Cine-o să-mi aducă,
 cine,
 Rădăcini și roduri coapte, apă de băut d'a-
 cum?
 Cine să-mi conducă pașii însoțindu-mă pe
 drum?
 Oh! și-această biată oarbă, care prin sus-
 pin te cheamă —
 Tu te duci, mă lași pe mine să hrănesc pe
 biata-ți mamă
 Ți eu însu-mi fără tine nu puteam să mă
 hrănesc!
 Fle-ți milă, nu te duce! Doar tu știi că te
 iubesc!
 Iama e stapân al morții; dus la el pe veci
 rămâne.

Ce-l ce-a mers la el!.. așteaptă dragul tatii,
 până mâne,
 Ca să mergem împreună ; am să te 'nsoțesc
 și eu
 Și-o să te 'nsoțească mă-ta, și ne vom ruga
 mereu
 Și vom plânge la genuchi zeului ce-l mare,
 lama,
 Și-i vom zice: „Eu sunt tata, iar femeea
 asta-i mama
 Fiului răpit de tine! Multă este mila ta:
 Dă-ni-l îndărăt o rege” — și atunci el ni te
 va da!
 Dacă nu ne-aștepți iubite, du-te singur, du-te,
 du-te
 Ai murit ucis de altul, faptele-ți sânt cu-
 noscute
 Și la lama tu afla-vei locul ce ți-e convenit
 Unde locuiesc vitejii cei ce'n taberi au murit,
 Unde locuiesc voinici cei ce n'au știut ce-i
 fuga
 Din război, acolo-ți fie locul tău! Și-ascu-
 te-mi ruga
 Zeii cerului, să-ți facă parte d'acel sfânt hotar
 Unde e Janamejaia, Sagaras și Dundumar!
 Astfel se bocea bătrânul, vreascuri adunând
 pe-aproape
 Pentru rug ; aici pe malul apei, sfinte să-l
 îngroape
 Și-atunci mortul, în făptură de lumnă, a veni.

Și plutind peste cadavru, geniu-spirit a vorbit :
„Pentru sfânta voastră viață, Brama m'a primit
la sine,
Și'n curând veți fi acolo, fericiți și voi ca
mine!“
Și s' aridicat la ceruri. Iar bătrânul : „Rege,
— acum,
Poți să mă ucizi, tot una ! Ba mai bine !
Sunt pe drum
Către fiul meu ! Și-ascultă. Pentru faptă-ți,
Dasarata,
Tu să simți în ceasul morții, tot ce simte
astă-zi tata
Fiului ucis de tine.“ — Și-atunci rugul l-a
aprins
Și pe trei iubiți d'odată flăcările i-au încins.

N A L A

Cântecul IX. — din „Nala și Damajanti“

„Mai jucăm o dată, Rege! Ce pui tu? In-
tr'un noroc —
N'ai decât pe Damajanti, pune-ți dar nevasta'n
joc“.
Nal, izbit de-aceste vorbe, a 'negrit, Mișelu!
cere
Pe nevastă-sa! Cu vocea sfâșiată de durere
A răspuns: „O pun“: și cubii au pierdut'o și
pe ea.
Zăpăcit și beat de perderi, Nal cu ochii știnși
privea
Cubii regelui Pușcaras: și-atunci haina lui
cea veche,
Cea din urmă b gâție, el o pune 'n joc—
și-o pierde!

Numai în cămașă, Nala, regele iubit, acum
Pleacă, rușinându-și frații, și p'un lăturalnic
drum
Ese din oraș, se duce blestemându-se pe sine;

Numai Damajantii goală de podoabe, trestă
 vine
 După ei. Și cu nevasta pe sub ziduri a dormit
 Două nopți în vânt și 'n ploaie Nala cel
 desmoștenit
 Dar Pușcara, domnul lumii, dă porunca aspră
 foarte:
 „Cine va primi pe Nala, dojenit va fi cu
 moarte!”
 Și temându-se de vorba celui aspru la porunci
 Toți au ocolit pe Nala, și zăvor au pus d'atunci
 Ușilor, să nu primească pe cel vrednic de
 primire.
 Și-a trăit trei nopți sărmanul, gol și făr'a-
 dăpostire
 Pe sub ziduri, bând de foame apa bălților
 de ploi
 Și-a plecat d'aici: nevasta l-a urmat. Și a-
 mândoi,
 Subți erau de multă foame, galbeni de amar
 ca luna.
 Și-au văzut, umblând pe dealuri, stoluri multe
 de sacuna,
 Și-a zis prințul de Nișada: „Am o pasăre să
 prind—
 Astăzi vom mânca, iubită, și noi bine!” Și
 zâmbind
 De noroc, desbracă Nala grabnic haina și-o
 aruncă
 Peste-un stol, dar stolul zboară de pe deal
 ducând în luncă

Haina prințului, departe, mai departe 'n ce-
 rul sfânt
 Gol de tot rămâne prințul, și cu ochii la
 pământ
 El aude cum sacunas râd cu inima pizmașă.
 „Noi sântem, nebune, cubii. Și-am știut că
 ai cămașă
 Și ne doare, câtă vreme noi mai știm că ai
 ce-va!”
 Rușinat până la suflet, Nala fără suflet sta
 Despoiat de cea din urmă haină, și privind
 nevasta
 El, a zis; „Tu vezi iubito, cum mă bate soarta
 asta!
 Cubii mi-au perdut averea, tronul ei mi-l-au
 vândut,
 M'au lăsat flmând pe drumuril. Cine-i ajutor
 și scut
 Unui om căzut la rele? Omului cu patimi,
 cine?
 Și-au venit ca să-mi dezbrace și cămașa de
 pe mine,
 Și-am ajuns la mișelia cea din urmă, cea
 mai rea!...,
 Sunt bărbatul tău, ascultă: Acest drum, iubita
 mea,
 Se desparte în toată partea:—unul duce la
 Vidarba,
 Unde sunt cu roduri pomii, unde crește 'naltă
 iarbă

Și sunt rădăcini destule; la Vidarba sunt
al tăi.

Altul duce la Cosales; și la Ricsavan în văi
Ceastă-l-alt, la munții Vindja ăst de ici, și
la Avanti

Cel de colo, — altu duce la Pajosni, Dama-
janti!“

El a zis strivit de soarta ficei regelui, cu
gând

Să-i mai ușureze greul nenorocului, lăsând
Drumul iber, să se ducă unde vrea d'acum!

De dânsul
Ce-o mai leagă? De ce-o ține el, nemângâin-
du-i plânsul?

Dar cu ochii plini de plângeri și de plâns
cu glasul plin

A răspuns tremurătoare Damajanti cu suspini;
„Tu-mi rupi inima, iubite, tu mă judece în
tot felul,

Un cuțit d'oțel ți-e vorba și-mi străbați prin
piept oțielul!

Să te las plângân în noapte? Fără hrană la
popas,

Să te las bătut de vânturi! Gol în codru să
te las?

Obosit de căi, cu ochii stinși de gânduri
troenite,

În pustiul unui codru dacă vei cădea, iubite,
Mort de foame, Spune-mi, cine să te mângie
'n dureri?

Mama, știu, că ne primește cu tot dragu 'n
casa ei,
Și cu cinste tata Bhima, va primi, redân-
du-ți fala,
Pe bărbatul cel mai vrednic, pe iubiul meu
pe Nala"

N O T E

AURORA

Și te legendă blândă'n carul înjugat cu tauri roși. În mitologia greco-română carul soarelui e tras de patru cai roșii, în mitologia indică însă carul soarelui e tras de 4 tauri roși.

Și când te întorci în ceruri. Inzii credeau că Aurora stă toată ziua pe cer, călătorind ca o stea. Deci întoarcerea ei în ceruri însemnează faptul serii.

P U T E R E A

Indra este zeul puterii ; are attributele lui Zeos. După cum se vede din imnul acesta, *Indra* e confundat cu *Brama*, creatorul lumii. Mitologia indică e tot așa de zăpăcită ca și cea groco-romană și aceleași attribute sânt date mai multor zei.

V A R U N A

Varuna—în mitologia greco-romană Uranos— este focul etern care pătrunde și circulează vecinic prin tot universul. El este simbolul vecinicei mișcări:

Dac'am înșelat la jocuri... la jocul cu cubii, căci înzl erau pățimași jucători la noroc (Vezi „Nala și Damajanti“).

U R V A S I

Urvasi e o zână, pe care o trimite zeul Indra să ispitească pe sihastrul acesta Ardjuna de de care să temea. (Vezi notele la „Tilotama“).

„*Fata cea cu șolduri mândre*“. Cum am spus în prefață, poezia indică e sensulă. Poeți indici, ca să arate frumusețea, descriu pieptul, pânțele și șoldurile.}Descrierea zânei Urvasi e la mine trunchiată, căci de acolo de unde am rupt textul prin semnul pauzei, descrierea începe să fie obscenă pentru noi.

„*Dacă de iubesc ca mamă tu păstrează-mă ca fiu*“. Un vers foarte frumos. Urvasi a devenit mai târziu mama poporului indic, adică femeia din care își trage începutul neamul

hindu — așa ca Romanii din Rhea Silvia. Ardjuna era un fiu al viitorului neam indic; el prevăzând pe Urvasi ca mamă a neamului indic, zice: „tu ești mama neamului meu, eu sunt un fiu al acestui neam, deci tu ești mama mea, eu fiul tău. Nu sili pe fiul tău, să facă păcate cu mamă-sa“.

Cel din Pors... etc. Aceștia erau o castă privelegiată, din care s'a născut casta preoților. Ei nu puteau păcătui, adecă erau crezuți ca infailibili.

„Saltimbanci între popoare“ etc. Blestemul s'a împlinit, căci tribul născut din Ardjuna a fost vr'o două veacuri subjugat de popoare străine, iar triburile celorlalți patru frați ai săi au rămas tot libere.

T I L O T A M A

Una dintre credințele neamului indlc era și asta, că omul printr'o viață de ascet dusă până la extrem putea să devie puternic în cât să miște pământul din loc, să rupă osia lumii, să spargă cerul etc.

De câte ori însă vr'un om începea să devie prea cucernic, zeii din cer începeau să-i poarte frica și căutau toate chipurile să pună piedeci acestui evlavios, ca nu cumva devenind prea tare să răstoarne ordinea universului și să surpe puterea însăși a zeilor. Ei îi făceau deci fel de fel de neajunsuri. Să între direct în luptă cu el, se temeau și nici nu volau, ca să nu-l întărească și ca să nu dea exemplu rău. Căutau să-l doboare pe ascunsul.

Una din cele mai întrebunțate arme contra

asceților era femeea: zeii trimiteau câte-o fată frumoasă la acest ca să'l ispitească la păcat, și dacă sihastrul era slab și se ispitea, el pierdea toată puterea câștigată. Nu însă totdeauna își ajungeau zeii scopul. (Vezi episodul „Urași“).

Sud și Upasund erau doi uriași asceți, foarte puternici și ca uriași și ca sihastri. Dar puterea lor cea câștigată prin cucernicie a fost dărâmată de zei, cari născociseră vinul și cântecul anume ca să poată ispiti pe uriași la plăcerile lumești ale beției și ale muzicei. Insa le rămase puterea cea născută, puterea de uriași. Zeii căutau deci să-i piardă cu totul. Au trimis deci pe-o femeie, pe Tilotama, ca să bage zizanie între cei doi uriași.

Părintele lumii e Brama. El e ziditorul lumii, el a despărțit lumina de întuneric.

Visvakorman e arhitectul și solul zeilor. Atribuțiunile lui sânt cam asemeni cu ale lui Hefaistos și Mercuriu din mitologia greco-romană.

„Și cu vorba și cu fapta“. Respectul către

superiori îl arătau Inzii prin vorbe umilite, ca ori care alt popor; dar în loc de plecări ale corpului ori alte semne și gesturi, ei înconjurau de trei ori persoana cui arătau respect. Așa face și Tilotama: încunjoară consiliul zeilor de trei ori.

Privirea fixă joacă mare rol în religia bramă și cea budaistă. Preoți bramani când se roagă țin privirea fixată la vârful degetelor de la picioare, preoți budaiști țin privirea fixată pe buric. Asceții indici stăteau câte 15 ceasuri cu privirea ținută la degetul arătător al mâinii ridicate spre cer. Ori cine voia să ispășească păcatele, postea, se flagelă se rugă și ținea privirea fixată spre un punct. Sihastrii ce mai cucernici priveau spre un punct viața întreagă. Privirea neconținută spre un punct hipnotiza pe ascet, ei ajungea într'o stare de negândire și de nesimțire absolută ajungea într'o nirvana scurtă. Nirvana cea eternă era tocmai acest fel de stare pe loc a tuturor simțurilor și a tuturor activităților intelectuale, o împlinire pe veci a corpului. Sihastrii prin voință puternică își ruinau sistemul nervos într'atâta în cât se idiotizau și într'advăr ajungeau în

Nirvana, căci nu-mai simțeau nimic: nici loviturile biciului, nici înțepăturile cu acul, nici nu știau când și ce și cum mănâncă, nici cum și unde dorm. Erau „abrutizați“ cu totul. Si-hastrii cari își veneau în fire și se lăpădau de Nirvana, deveneau *fakiri*. Toți fakirii de azi, cari uimesc și sperie Europa cu producțiile lor, nu sunt de cât oameni cari s'au obicinuit cu Nirvana.

Tot așa, cu privirea fixă, steteau și zeii în consiliu. Ei steteau roată și fiecare privea vecinic numai drept înainte. Cu nimic n'ar fi putut poetul să ne arate frumusețea Tilotamei, de cât cu tabloul acestea: înșiși zeii nu se pot răbda și călcară cea mai sfântă lege, întorcându-se cu privirea după față. Mahadev, șiret, ca să nu calce legea fățiș, își face 4 capete, cu fața în 4 părți, iar Indra și mai șiret nu se mișcă de loc dar își crează mii de ochi pe toate părțile.

Tabloul cu Brama, când își clătește fruntea sub puternicele-i plete, se regăsește și la Homer (Inceputul cărții IV; „Însă zeii adunați în sala

de aur, iar la mijloc Zevs" etc. și imitat după Homer, și la Virgil, la începutul cărții X).

Tabloul cu Zeii cari se întorc cu ochii după Tilotama, se regăsește la Homer în cartea III, cu bătrânii din Toja, cari stând la sfat, văd pe Helena și toți își întorc ochii după ea. Tabloul din Mahabharta e însă mai puternic.

Povestea Tilotamei cu cei doi uriași e comună popoarele ariene. Ea se găsește și la Turci, și la Slavi etc. Românește a tratat-o în versuri (se înțelege, schimbată mult) Alexandri în „Răsbunarea lui Satu-palmă barbă-cot“. Aici uriașii Sfărâmă-piatră cu Strâmbă-lemn se ceartă pentru Trestiana.

B H I M A

Cei cinci frați fii ai regelui Pandu, pleacă prin țară ca să facă vlteji, întocmai ca Teseu la Greci, să curețe pădurile de monștri, să facă dreptate celor asupriți, să ucidă hoții etc. Acești cinci frați sunt: (cu epitetele) lor' *puternicului* Bhima, *înțeleptul* Ardjuna, *vlteazul* Sahadev, *frumosul* Naculas și *lipsitul de păcate* Iudhitșira.

Ei merg însoțiți de mama lor, de „*fericita*” Cunti—fericită, fiind-că a născut pe acești vlteji. De obicei ei țineau strajă pe rând, prin pădurile unde dormeau.

Intr'o pădure unde ajunseră cu vremea, locuiau o mulțime de uriași, între cari mai puternic

era Hidimb. Acesta avea o soră, uriașă și ea și numită Hidimba. Ea văzu pe Bhima, trecând prin pădure, și prinse o dragoste nebună de el. Fiind năzdrăvană, ea-și schimbă monstruasa ei făptură de uriaș în fată frumoasă și cu chip obicinuit de om, și fugi la Bhima.

Asta s'a întâmplat într'o noapte, tocmai pe când era de strajă Bhima în peștera unde dormeau frații și mama. Uriașul Hidimb văzând că sora-sa a dispărut, bănuie îndată că a furat-o cei cinci frați. Mânios el alergă din loc în loc până ce-i găsi. El dete peste Bhima, care sta de vorbă cu Hidimba, în ușa peșterii (De aci începe textul tradus).

MOARTEA PANDURILOR

Draupadi este soția comună a celor cinci frați. Astfel e căsătoria pe vremea acțiunii din Mahabhartă. Toți frații, ori câți ar fi fost, aveau o singură nevestă, și a fiecăruia în parte era numai câte o noapte și-o zi. Copii pe cari îi năștea era crescuți ca frați, nu ca veri, și nici odată nu se făcea deosebire între ei: se creșteau așa, încât nici un părinte nu știa care îi sânt copii, și nici un copil nu știa care-i tată.

Cum se vede din versul 12 *Draupadi* a iubit mai mult și'n toate părțile numai pe *Ardjuna** femeea putea să aibă multă tragere de inimă spre unul dintre frați, să-l iubească mai mult; acest lucru i se ierta, însă era privit ca o necuviință.

Fără ca să mai privească la femei, trece 'n cale... Versul nu trebuie înțeles ad literam. Prea ar fi fost o faptă barbară. Acțiunea poeziei nu se petrece așa repede, cum se pare. Mergerea fraților spre Meru e alegorie. Meru este Olimpul Indienilor, locul nemuritorilor. Acum, poezia spune: năzuind frații spre nemurire, n'am putut face fapte așa ca să rămâe, nemuritori, sau zei, deci patru dintre ei și Druapaudi au murit — fiecare având câte un păcat. Iudhitsir singur ajunsese la Meru. El a fost zeificat și e părintele neamului indic.

Câinele „cel numit de multe ori”. adecă pomenit des în multe versuri din Mahabhartă. Ajungerea câinelui la Meru, e o idee foarte pesimistă și răutăcioasă: mai bine un câine decât frații!

R A M A

Rama e descris în mai multe locuri în Ramajana și în felurite chipuri. Fiologii, studiind textele, admit ca singură descriere autentică pe aceasta. Celelalte sânt adăogate mai târziu de cei ce au copiat textul original al epopeei sau de comentatori.

D A S A R A T A S

Principele Rama, fiul regelui Dasaratas, in urma intrigilor de la curte, a fost silit să plice în lume. Bătrânul rege era foarte mâhnit și, cucernic cum era, se tot întrebă singur ce rău a făcut el zeilor, ca să-l facă așa de nefericit. Atunci își aduce aminte, că acesta trebuie să fie împlinirea unui blestem, Da ! El a făcut moarte de om in tinerețe. Și el spune reginei întâmplarea.

„*Tu erai nemăritată...* etc.” adică regina (nu însă mama lui Rama, căci aceasta a fost silită să-și ia și ea lumea în cap), Toată povestea e spusă de rege.

„*Toamna, cât de dulce-l...*” În Indii nu e iarnă. Acolo sunt numai două anotimpuri: vară, cu nesuferite călduri, și toamnă cu ploi necurmăte și cu răcoare.

„*Tu pe el și noi pe tine*”. Uciderea unui om din casta rășboinicilor ori a negustorilor se judecă de rege; el osânda la închisoare etc., omorătorul însă putea să plătească pe cel ucis cu bani. Uciderea unui preot însă nu avea judecată. Rudele ucisului aveau dreptul să ucidă pe ucigaș. Deci dinte pentru dinte. — Dasaratas, ucisul, minte când spune „nu sunt preot a lui Barama” — căci era preot, el e însă atât de nobil, încât, murind, vrea să mântue pe rege de groază că a ucis un preot și că deci va fi ucis și el.

Episcopul acesta e cel mai frumos din Rama-jana. Ce nobil caracter e ucisul; în loc să blesteme, în durerea lui, el mângâie pe rege. Și cât de izbitoare sunt vorbele lui, când învață pe rege cum se găsească potecile prin codru ca să meargă, să mângâie pe bătrâni. Și ce naiv sunt descriși bătrânii! Și ce nobile

vorbe zice bătrânul către rege; am dreptul să te omor, dar îmi iubesc țara mai mult de cât pe fiul meu — și omorându-te las țara fără rege și eu nu voesc „s'apule neamul Raguzilor cu tine“ (căci regele era ultimul vlăstar din familia regală).

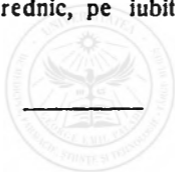

NALA ȘI DAMAJANTI

Damajanti e fata unui rege bogat. Se mărită cu Nala, un rege vecin, pe care-l iubea foarte mult. În episopul „Nala și Damajanti” (cel mai mare din Ramajana : are peste 5000 de versuri) este descrisă iubirea femeii Damajanti și credința cea fără de margini a ei față cu bărbatul său.

Am tradus un episod din cântecul al IX (din cele 24), pentru că e cel mai complet. Nala are șpatima jocului la noroc ; el își pierde toată averea, își pierde regatul ; își pune la joc nevasta și o pierde ! Damajanti în loc să rămâe la cel ce-a câștigat-o, pleacă cu bărbatu-său. Ea putea să plece acasă la părinți, dar nu vrea să-și lase bărbatul, și rabdă foame

cu el împreună, dorm pe unde pot și umblă goi prin locuri ferite de oameni. Iar când, îi spune el, să plece la mă-sa, căci el n'are cum s'o fie, ea plânge și nu vrea. În loc să-l injure, îl mângâie și-l chiamă să meargă împreună la părinții ei, căci dâșii îi vor primi cu drag — și ea în loc să se plângă mamei sale de câte îi face bărbatul, îl va lăuda și-l va arăta „ca pe omul cel mai vrednic, pe iubitul ei pe Nala”

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
Prefața	8
<i>Himnuri din Rtg-Veda</i>	11
I. Soarele	11
II. Aurora	13
III. Focul	15
IV. Puterea	17
<i>Maxime și proverbi</i>	19
<i>Pacrit</i>	41
Potopul	41
<i>Din Mahabharata</i>	43
Urvasi	43
Tilotama	48
Bhima	52
Moartea Panduizilor	57
<i>Din Ramajana</i>	61
Rama	61
Dasaratas	63
Nala	70
<i>Note</i>	74
Aurora	74
Puterea	75
Varuna	76
Urvasi	77
Tilotama	79
Bhima	84
Moartea Panduizilor	88
Rama	88
Dasaratas	89
Nala și Damajanti	92
